

„Relocating Religion“: *Čtrnáctá konference Evropské asociace pro studium náboženství*

TOMÁŠ GLOMB

Každoroční konferenci Evropské asociace pro studium náboženství (European Association for the Study of Religions, zkráceně EASR) tentokrát ve dnech 28. června až 1. července 2016 hostila Univerzita v Helsinkách. Na této významné evropské události zastupovalo brněnskou Masarykovu univerzitu jedenáct přednášejících (deset religionistů a jeden matematik), šest přednášejících tvořilo výpravu Univerzity Pardubice a dva zástupci přicestovali z Univerzity Karlovy v Praze.

Téma konference bylo vyjádřeno poměrně široce pojatým souslovím „relocating religion“. Zřetelnější obrysy náplně nabízel až seznam panelů, který favorizoval zejména příspěvky orientované na roli náboženství v současném světě. Mezi klíčová slova letošních abstraktů se tak často řadily pojmy jako „sekularizace“, „pluralismus“, „modernita“ nebo „náboženství jako koncept“. Výběrem tématu měli organizátoři konference pravděpodobně v úmyslu reflektovat znatelné změny, kterými náboženské tradice a zároveň „náboženství“ jako vědecká kategorie v současnosti prochází.

Výroční akce EASR byla slavnostně zahájena extatickým vystoupením šamanky Susanny Aarniové a krátkým folkovým koncertem Pauly Susitavalové a Petriho Praudy, kteří posluchačům skrze podmanivé tóny podhalili esenci finských tradic. Hudbu v honosné hale Univerzity v Helsinkách vystřídala úvodní motivační slova bývalé ministryně obrany a speciální zpravodajky OSN Elisabeth Rehnové a následně Tima Jensena a Einara Thomassena, tedy prezidentů IAHR (International Association for the History of Religions) a EASR. Vědeckou část konference otevřela Linda Woodheadová, specialistka na současné podoby náboženství z Univerzity v Lancasteru, zdařilou přednáškou na téma „Why No Religion Is the New Religion: Exploring a Major ‚Relocation‘ Using Britain as a Case Study“, a tím i potvrdila hlavní tematické trendy celé konference. Její příspěvek o přelévající se náboženské sebereflexi Britů byl zároveň vrcholem hlavních přednášek konference. Dva ze čtyř plánovaných klíčových řečníků se totiž na poslední chvíli omluvili a James R. Lewis, který v druhém dni konference přednesl příspěvek s názvem „Seeker Milieus in Nordic Countries: From Exclusive Memberships to Changing Multiple Involvements

and Interests“, působil v některých momentech rozpačitě a nepřipraveně, což se odrazilo také na atmosféře v publiku.

Následující dny se pět stovek účastníků konference pravidelně rozptylovalo do bezmála dvou desítek poslucháren. Byť to byla akce rozsáhlá, roztráštěnou identitou netrpěla. Badatelé se mohli vždy společně sejít během přestávek na kávu, v kantýně nebo nad prezentací nejnovějších akademických publikací. Společenské vyžití nabídla nejprve krátká, ale gastronomicky zdařilá recepce na helsinské radnici, o dva dny později pak mohli zájemci povečeřet finské speciality na lodi zakotvené v jednom z mnoha menších zálivů Helsinek.

Organizace každodenního chodu konference byla precizní. Posluchárny byly ve spletné budově univerzity přehledně označeny a na každý panel dohlížel alespoň jeden z pomocníků, kteří byli vybráni především z řad studentů Univerzity v Helsinkách.

Stejná politika, která upřednostnila příspěvky sledující současné projevy náboženství, se také promítla do rozdělení učeben. Především panely věnující se historickým tématům byly umístěny do menších prostor. Odhad organizátorů však zpětně nelze zpochybňovat, protože prezentace zaměřené na oblast starověku nebo středověku opravdu neměly větší návštěvnost. Výjimkou byl panel „Religions as Networks of Concepts, Practices, Artefacts and Minds: Case Studies from Ancient Mediterranean“, spoluorganizovaný projekty REECR¹ Univerzity v Helsinkách a GEHIR² Masarykovy univerzity, který přilákal diváky nad kapacitu místnosti především tématem inovativních a formalizovaných metod modelování a simulace v historickém výzkumu.

Celkovou kvalitu příspěvků lze při stovkách přednášejících účastníků hodnotit jen obtížně, do popředí nicméně vystupuje například přednáška Sonjy Friedrichové-Killingerové z Univerzity v Bernu s názvem „God as Attachment Figure: A Model for the ‚Reorganisation of Inner Working Models through a Perceived Relationship with God‘ (RIAG-model)“. V příspěvku autorka nastínila výsledky psychologického klinického výzkumu, které naznačují, že citové vazby k bohu korespondují s dalšími obvyklými vzory vztahů (k otci, matce, partnerce/partnerovi) a že terapeutické zacházení s citovou vazbou k bohu může u pacientů vést ke zlepšení duševního zdraví. Jakmile doktorka Friedrichová-Killingerová domluvila (jméno této badatelky je na mezinárodním poli méně známé, protože do-

1 Akronym pro „Ritual and the Emergence of Early Christian Religion: A Socio-Cognitive Analysis“. Více o projektu viz <<http://blogs.helsinki.fi/ritual-earlychristianity>>.

2 Akronym pro „A Generative Historiography of the Ancient Mediterranean: Modelling and Simulating the Diffusion of Religious Ideas and Forms of Behaviour“. Více o projektu viz <<http://gehir.phil.muni.cz>>.

posud publikovala pouze v němčině), dočkala se velice kladné odezvy a zvědavosti zejména z řad kolegů zabývajících se kognitivní vědou o náboženství. Tento příspěvek byl v rámci konference jedním z posledních přednesených a vášnivá diskuze v jeho závěru musela být přerušena, aby se všichni účastníci stihli přesunout do sálu, kde mělo proběhnout slavnostní zakončení celé konference.

Během závěrečných slov reflektovala problematiku umenšení historických panelů v programu jménem organizátorů Tuula Sakaranahová a vyzvala k větší proporcionalitě v letech budoucích. V projevu, který byl zároveň rozloučením s konferencí EASR 2016, připomněla Morny Joy pozitivní vývoj a růst EASR a akcí s touto asociací spojených, zvláště pak chválila genderově vyvážené rozložení účastníků a účastnic konference.